

ԱՄԱԼՅԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ
ՈՉ ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐՈՒՄ

DOI: 10.24234/journalforarmenianstudies.v2i65.118

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ընթերցանությունը լինելով խոսքային բարդ կարողություն՝ առանձնանում է իր կայունությամբ և կարող է հանդես գալ երկու հիմնական գործառնություն՝ որպես ուսուցման նպատակ և ուսուցման միջոց՝ ուղղված որպես ընթերցանության տեխնիկայի զարգացմանը: Առաջին գործառնությունը կապված է ընթերցանության տեսակների տարբերակման հետ, երկրորդը ընկալվում է որպես ընթերցանության տեխնիկայի ուսուցման միջոց: Հենց տեխնիկական հմտություններն են ենթարկվում ավտոմատացման և ապահովում տեքստի բովանդակության փաստացի ընկալումը:

Ինչպես նշում է Ս.Կ.Ֆոլոմկինան, տեխնիկական հմտությունները ենթարկվում են ավտոմատացման և գրաֆիկական պատկերների հարաբերակցության արդյունքում ապահովում տեղեկատվության իմաստային վերամշակումը, այլ կերպ ասած՝ տեսողական ազդանշանները վերակոդավորվում են իմաստային միավորների և տեղի է ունենում իմաստային կապերի հաստատում (Фоломкина С., 1982):

Տեքստի ընկալման բնույթը էական դեր է խաղում և կախված է ընթերցանության նպատակից, ինչն էլ կանխորոշում է ընթերցանության կոնկրետ տեսակի ուսուցման համապատասխան ռազմավարության ընտրությունը:

Բանալի բառեր և արտահայտություններ. լեզվական-հաղորդակցական իրազեկություն, տեղեկատվություն, ընկալում, ընթերցանություն, թռուցիկ ընթերցանություն, ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթացնող ընթերցանություն, մանրակրկիտ ընթերցանություն, որոնողական ընթերցանություն, ընթերցանության տեխնիկա

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ընթերցանությունը որպես խոսքային գործունեության ռեցեպտիվ գրավոր տեսակ՝ հաղորդակցման ամենակարևոր տեսակներից մեկն է:

Ընթերցանության հոգեբանաֆիզիոլոգիական էությունը կազմում են ընկալումը և տեղեկատվության ըմբռնումը, որոնք հիմնվում են ընթերցողի լեզվական երևույթների գրաֆիկական պատկերների վրա:

Ըստ մեթոդիկայում ընդունված մոտեցումների՝ կարելի է բաժանել ռեցեպտիվ կարողություններն ու հմտությունները երկու խմբի՝

ա/ տեքստի պերցեպտիվ վերամշակումն ապահովող հմտություններ և կարողություններ, գրաֆիկական նշանների ընկալումն ու դրանց հարաբերակցումը որոշակի նշանակությունների հետ, տեսողական ազդանշանի զուգորդումը համապատասխան իմաստի հետ:

բ/ տեքստում հաղորդվող ինֆորմացիայի իմաստավորումն ապահովող հմտություններ և կարողություններ, տարբեր լեզվական միավորների միջև իմաստային կապերի հաստատում (**Աստվածատրյան Մ., 1985**):

Առաջին խմբի կարողությունները կազմում են ընթերցանության տեխնիկան, իսկ երկրորդը՝ տեքստի բովանդակության ընկալումը:

Լուր ընթերցանությունն ուսուցման նպատակն է, իսկ բարձրաձայնը՝ ուսուցման միջոց /բանավոր խոսքի զարգացման, լեզվական նյութի ամրապնդման, արտասանական հմտությունների ձևավորման և այլն/: Հույժ կարևորվում է այն թեզը, որ իմաստային ինֆորմացիա ստանալու համար պետք է դիմել լուր ընթերցանությանը, իսկ ընթերցանության տեխնիկան զարգացնելիս՝ թե՛ բարձրաձայն և թե՛ լուր: Այստեղից բխում է մեթոդական կարևոր եզրակացությունը. տեքստին առաջին անգամ պետք է ծանոթանալ սոսկ լուր ընթերցանությամբ:

ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հետազոտության մեթոդաբանության հիմքում ուսուցման **անձնակենտրոն մոտեցումն է**, ըստ որի՝ պետք է հաշվի առնել սովորողի անհատական, հոգեբանական, տարիքային առանձնահատկությունները,

պահանջներն ու հետաքրքրությունները՝ զարգացնելով սովորողի ստեղծագործական ընդունակությունները և ձևավորելով նրա ինքնավարության, ինքնակառավարման և ինքնաստուգման կարողությունները:

ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Օտար լեզվի դասավանդման նպատակը ոչ լեզվական բուհում լեզվական-հաղորդակցական կարողությունների ձևավորումն ու զարգացումն է: Հաղորդակցական նպատակներն իրականացնելու համար սովորողը պետք է համատեղի իր ընդունակությունները լեզվական-հաղորդակցական կարողությունների հետ:

Հիմնվելով Եվրախորհրդի կողմից մշակված «Լեզուների իմացության/իրազեկության համաեվրոպական համակարգ» աշխատության վրա՝ դիտարկենք «լեզվական-հաղորդակցական իրազեկություն» հասկացությունը, որը, ինչպես նշված է ԼԻԻՀՀ-ում, իր մեջ ներառում է մի շարք բաղադրիչներ՝ լեզվական, հանրալեզվաբանական և գործաբանական:

Լեզվական իրազեկությունն (linguistische Kompetenz) ընդգրկում է գիտելիքներ և կարողություններ բառապաշարի, հնչյունաբանության, քերականության, ուղղախոսության մասին: Այն ներառում է նաև լեզվական համակարգի այլ առանձնահատկությունները՝ անկախ դրանց տարբերակների սոցիալ-լեզվաբանական արժեքից և կիրառման գործաբանական դերից, որն առնչվում է ոչ միայն գիտելիքների ծավալին ու որակին, այլ նաև այդ գիտելիքների պահպանման ձևերին և ճանաչողական տեսանկյունից դրանց կազմակերպմանը (**Լեզուների իմացության/իրազեկության համաեվրոպական համակարգ, 2005**):

Հանրալեզվաբանական իրազեկությունը (soziolinguistische Kompetenz) ներառում է լեզվի օգտագործման սոցիալական ասպեկտին առնչվող գիտելիքներն ու ունակությունները: Սոցիալ-մշակութային բաղադրիչը (քաղաքավարության կանոններ և նորմեր, հաղորդակցման ռեգիստրի տարբերություններ, բարբառ և խոսվածք) կարող է իր ազդեցությունն ունենալ այլ մշակույթների ներկայացուցիչների հաղորդակցության վրա (**Gemeinsamer europäischer**

Referenzrahmen für Sprachen, 2020):

Գործաբանական իրազեկությունը (pragmatische Kompetenz) առնչվում է լեզվական գործառույթի իրականացման, խոսքային ակտի գործառական կիրառմանը, ինչպես նաև խոսույթի ստեղծման կարողություններին, տեքստի կապակցելիությանը (cohesion/Kohäsion) և իմաստային կապին (coherence/Kohärenz), տեքստի տեսակների ճանաչմանը: Գործաբանական իրազեկության ձևավորման վրա մեծապես ազդում են հասարակական փոխներգործությունն ու այն մշակութային միջավայրը, որտեղ ձևավորվում են անձի որոշակի ունակությունները (**Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen, 2020**) :

Լեզուներ սովորողի հաղորդակցական կարողունակությունը դրսևորվում է խոսքային գործունեության տարբեր ձևերում, ներառյալ ընկալումը, վերարտադրումը, փոխներգործությունը կամ միջնորդավորված գործունեությունը: Ըստ էության, խոսքային գործունեության հիմքը կազմում են գրավոր և բանավոր ընկալումն ու վերարտադրումը:

Ինչպես նշվեց, ընկալողական գործունեությունն ու ռազմավարությունը ներառում են ունկնդրելու և ընթերցելու գործողությունները: Մեր աշխատանքում մենք կանդրադառնանք միայն ընթերցանությանը՝ որպես ռեցեպտիվ խոսքային գործունեության:

Ընթերցանության ընթացքում սովորողը ձեռք է բերում տեքստում առկա տեղեկատվությունը: ԼԻԻՀՀ-ում տարբերակված են ընթերցանության հետևյալ տեսակները.

- ընթերցանություն՝ ընդհանուր կողմնորոշման համար (Leseverstehen zur allgemeinen Orientierung),
- ընթերցանություն՝ տեղեկատվություն ստանալու համար (Lesen, um Informationen aufzunehmen),
- ընթերցանություն՝ ըստ հրահանգի (Anweisungen lesen und befolgen),
- ընթերցանություն՝ հաճույքի համար (Lesen zur Unterhaltung) (**Լեզուների իմացության/իրազեկության համաեվրոպական համակարգ, 2005**):

Տեքստն ընթերցելու համար սովորողը պետք է կարողանա.

- ընկալել տեքստը (տեսողական կարողություններ),

- ճանաչել տառատեսակը (ուղղագրական կարողություններ),
- ճանաչել և ըմբռնել տեղեկատվությունը (լեզվական և իմաստաբանական կարողություններ),
- մեկնաբանել տեղեկատվությունը (իմացական կարողություններ) **(Լեզուների իմացության/իրագրելության համաեվրոպական համակարգ, 2005) :**

Անդրադառնալով ընթերցանության տեսակների դասակարգման սկզբունքներին:

Մասնագիտական գրականության մեջ ընթերցանության տեսակների դասակարգման վերաբերյալ մոտեցումներն ու սկզբունքները տարբեր են: Այսպես օրինակ՝ ընթերցանության տեսակների դասակարգման ժամանակ ընդգծվում է կամ ընթերցածը *հասկանալու գործընթացի բաղադրիչներից մեկի գերակշռումը* (վերլուծական – համադրական, թարգմանական – ոչ թարգմանական), *կամ լեզվական նյութի ուղղությամբ տարվող աշխատանքի բնույթը* (ինտենսիվ – էքստենսիվ, նախապատրաստված – հանապատրաստից):

Ինչպես նշվում է մեթոդական գրականության մեջ, ընթերցանության գործընթացի վրա ազդող գործոններից կարևոր նշանակություն ունեն երկուսը՝
 ա) *տեքստից ստացած տեղեկատվությունում կողմնորոշվելու կարողությունը*,
 բ) *ստացած տեղեկատվության ամբողջականության և ճշգրտության աստիճանի որոշումը* (Фоломкина С., 1982):

Հաշվի առնելով վերը նշված չափանիշները՝ օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկայում առանձնացվում են ընթերցանության հետևյալ հիմնական տեսակները՝

- թռուցիկ (orientierendes/sortierendes Lesen),
- ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթացնող (kursorisches/globales Lesen),
- մանրակրկիտ (totales/detailliertes Lesen)
- որոնողական (selektives/suchendes Lesen) **(Buhlman R., A. Fearn, 2000) :**

Ընթերցանության վերը նշված տեսակները տարբերվում են տեքստի բովանդակության ըմբռնման արդյունքով: Անգլերենի և ֆրանսերենի ընթերցանության արագությունը կազմում է միջինում 180-190 բառ/րոպեում, իսկ գերմաներենի արագությունը 140-150 բառ՝ ի տարբերություն ծանոթացնող

ընթերցանության, որի ժամանակ ընթերցանության արագությունը ոչ պակաս է, քան 40-50 բառ/րոպեում:

Տվյալ դասակարգումն ունի որոշ առավելություններ, քանզի ստույգ արտացոլում է ընթերցողի նպատակները և անմիջականորեն կապված է հաղորդակցական մտադրության ճշգրտման հետ:

Անդրադառնանք ընթերցանության յուրաքանչյուր տեսակի վերլուծությանը՝ հիմնվելով ժամանակակից մեթոդական հետազոտություններում արված մեկնաբանությունների վրա:

Թռուցիկ ընթերցանություն (orientierendes/sortierendes Lesen)

Թռուցիկ ընթերցանության նպատակը տեքստի բովանդակությունից ընդհանուր տեղեկություններ ձեռք բերելն է: Այսինքն, կարդացողն ինքն է որոշում, թե արդյոք իրեն պետք է այդ հոդվածը կամ գիրքը, կամ հետաքրքրի՞ր է արդյոք տեքստում պարունակվող տեղեկատվությունը: Այս դեպքում բավական է կարդալ վերնագրերը կամ ենթավերնագրերը, առանձին նախադասություններ կամ պարբերություններ: Ընթերցանության այս տեսակը սովորողից պահանջում է հատուկ կարողություններ և հմտություններ և, անշուշտ, լեզվական նյութի որոշակի ծավալի տիրապետում:

Ելնելով նշված նպատակից կարող ենք եզրակացնել, որ տեղի է ունենում ընտրովի ընթերցանություն: Եվ չնայած դեռևս վերջնականորեն սահմանված չեն թռուցիկ ընթերցանության արագության չափանիշները, այնուամենայնիվ ընդունված է թույլտալ 500-600 բառ (Աստվածատրյան Մ., 1985):

Թռուցիկ ընթերցանության կարողությունների զարգացման համար օգտագործվում են տարբեր հնարներ, օրինակ՝ որոշել, թե ինչի մասին է տեքստը (նամակը, հոդվածը, հաղորդագրությունը), որոշել գրքի կամ ամսագրի հոդվածների թեմատիկան, եփնթաղրվող բովանդակությունը: Եվ այս առաջադրանքների կատարման համար, իհարկե, նախընտրելի է գտնել այնպիսի տեքստեր, որոնց վերնագրերը չեն հուշում բովանդակությունը:

Ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթացնող ընթերցանություն (kursorisches/globales Lesen)

Ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթացնող ընթերցանությունն իր բնույթով տարբերվում է ընթերցանության մյուս տեսակներից: Այն ամենասահուն տեսակն է, ընթանում է արագ տեմպով, քանի որ ընթերցողը պետք է կարդա ամբողջ տեքստը: Այս դեպքում նրա նպատակն է ծանոթանալ տեքստի բովանդակությանը, հասկանալ տեքստում ամփոփված տեղեկատվությունը, պարզել շոշափվող հարցերն ու դրանց լուծման եղանակները: Նման դեպքում ուշադրությունը կենտրոնանում է գործողությունների զարգացման և հիմնական տեղեկատվության վրա: Ընդհանուր բովանդակությանը ծանոթանացնող ընթերցանությունը, ինչպես նշում է Ժ. Վիտկովսկայան, ենթադրում է ընտրովի մոտեցում, այսինքն՝ սովորողը պետք է կարողանա առկա տեղեկատվության մեջ տարբերակել գլխավորը երկրորդականից, էականը՝ ոչ էականից (**Витковская Ж., 1975**):

Ընթերցանության այս տեսակն ամենատարածվածն է: Ուսանողների ընթերցանության արագությունը կազմում է մոտավորապես 250-300 բ/ր:

Մանրակրկիտ ընթերցանություն (totales/detailliertes Lesen)

Մանրակրկիտ ընթերցանությունը պահանջում է սկզբունքորեն այլ մոտեցում: Այստեղ ընթերցվող նյութի բովանդակության ընկալման աստիճանը պետք է կազմի 100%: Այսինքն, ընթերցանության այս տեսակը ենթադրում է բովանդակության ամբողջական, մանրակրկիտ ընկալում: Ուստի շատ կարևոր է, որպեսզի տեքստում հաղորդվող և ընթերցողի կողմից ընկալվող տեղեկատվությունը միմյանց համապատասխանեն: Եվ չնայած ընթերցանության այս տիպի համար ժամանակի գործոնը վճռորոշ չէ, այնուամենայնիվ, ըստ վիճակագրական տվյալների՝ վերջինիս նվազագույն ծավալը ժամանակային առումով կազմում է 1 րոպեում 50-60 բառ, իսկ առավելագույնը՝ 130-150 բառ:

Մանրակրկիտ ընթերցանության ժամանակ հնարավոր է նաև անդրադարձ կատարել տեքստի որոշ հատվածներին և լեզվական նյութին, հատկապես նախադասության կամ տեքստի այն հատվածներին, որոնք դժվարություն են ներկայացնում, սովորողի կողմից ճիշտ չեն ընկալվում: Այդպիսի հատվածները ենթարկվում են բառապաշարային կամ քերականական մանրագնին վերլուծության: Իհարկե, դժվարությունները հաղթահարելիս պետք է գնալ լեզվական ձևերի

վերլուծությունից դեպի տեքստի բովանդակության ընկալում: Ընթերցանության ընթացքում օգտագործվող լեզվական նյութի մտապահումն ապահովում է լեզվական դրական փորձի աստիճանական կուտակում, որը բանավոր և գրավոր խոսքի ընկալման անհրաժեշտ պայմանն է: Ընթերցանության ընթացքում տեքստերի վերլուծվող միավորները տարբեր համատեքստերում ենթարկվում են բազմակի անդրադարձ-կրկնության, հենց դրանով է պայմանավորված սովորողների կողմից համապատասխան միավորների իմաստային սահմանների և դրանց գործածության կանոնների գիտակցաբար ճշտորոշումը:

Քանի որ, ինչպես արդեն նշվել է, ընթերցանության այս տեսակի նպատակը հաղորդվող ամբողջ տեղեկատվությունը ճշգրիտ հասկանալն է, ուստի այն կարող է ընթանալ նյութի կամ անհրաժեշտ հատվածների վերընթերցմամբ:

Որոնողական ընթերցանություն (selectives/suchendes Lesen)

Որոնողական ընթերցանության նպատակն անձանոթ տեքստում ընթերցողի կողմից նախապես որոշված կոնկրետ տեղեկություններ, փաստեր որոնելն է: Այն տարբերվում է թռուցիկ ընթերցանությունից վերջնարդյունքով, քանի որ ընթերցանության այս տեսակն ուղղված է տեքստում կոնկրետ տեղեկատվության որոնմանը:

Մենք լիովին ընդունում ենք Ս.Կ. Ֆոլոմկինայի այն տեսակետը, որ գործնականում ընթերցանության տեսակների դասակարգման հարցում կիրառվում է երկու հիմնական չափանիշ՝ բովանդակությունը լիարժեք հասկանալու աստիճանը, որն ապահովում է գործունեության արդյունքը, և ընթերցանության արագությունը, որը չափվում է բոլորով կարդացվող բառերի քանակով և հանդես է գալիս որպես տեխնիկական հմտությունների ավտոմատացման աստիճանի ցուցանիշ:

Ընթերցանությունը, որպես խոսքային գործունեության ռեցեպտիվ տեսակ, հաղորդակցման կարևորագույն միջոցներից մեկն է, որի *նպատակը տեքստի ընկալումն ու իմաստավորումն է:*

Մեթոդական գրականության մեջ առանձնացվում են տեքստի բովանդակության ընկալման և իմաստավորման հետևյալ կարգերը՝

ա) տեքստի պերցեպտիվ վերամշակումը,

բ) հմտություններ և կարողությունների ձևավորումը, որոնք ապահովում են տեղեկատվության իմաստավորումը (Աստվածատրյան Մ., 1985):

Ինչպես նշվում է օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկայում, առաջին խմբի հմտությունները և կարողությունները կազմում են *ընթերցանության տեխնիկան*, իսկ երկրորդը՝ *բովանդակության ընկալումը* (հղում՝ նույն տեղում):

Ընթերցանության տեխնիկան լեզվական տեղեկատվության ընկալման և վերամշակման (գրաֆիկական նշաններ, տառակապակցություններ, քերականական հատկանիշներ, տառահնչյունային կապերի ստեղծում, ընթերցանության դաշտի ընդլայնում և այլն) նախադրյալն է: Այստեղ կարևոր է նշել այն հանգամանքը, որ ընթերցանության տեխնիկայի ձևավորումը կարող է ընթանալ թե՛ բարձրաձայն, թե՛ լուռ ընթերցանությամբ, իսկ իմաստային տեղեկատվության ընկալումը՝ հիմնականում լուռ ընթերցանությամբ:

Ընթերցանության տեխնիկան պարունակում է՝

ա/ լեզվական նիշերի ընկալում և իմաստավորում /տառահնչյունային կապերի ստեղծում/ ,

բ/ լեզվական նիշերի շղթան ընդգրկելու հմտություն /ընթերցանության դաշտ/,

գ/ կարճ դադարներ կատարելու ունակություն:

Ընթերցանության գործընթացն անփոփոխ չէ: Այն պայմանավորված է ընթերցանության նպատակով, այսինքն՝ կարող է փոխվել ըստ նպատակի: Յուրաքանչյուր դեպքում գործընթացի պերցեպտիվ և իմաստային կողմերը գործում են փոխկապակցված:

Այսպիսով, կարող ենք նշել, որ ընթերցանությունը բարդ, վերլուծական, ընկալողամտածական գործունեություն է, որի ընթացքը պայմանավորված է ընթերցանության նպատակադրումով: Վերջինս կայանում է, եթե սովորողի մոտ ձևավորվում են իմաստի ընկալման համապատասխան կադապարներ, ինչպես նաև լեզվական նյութի տիրապետման մեխանիզմներ:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Ընթերցանությունը բնորոշվում է որպես ընկալողամտածական գործունեություն, որի ընթացքն ունի վերլուծահամադրական բնույթ և պայմանավորվում է ուսուցման նպատակով:
2. Ընթերցանության նպատակը պայմանավորում է նրա ընթացքը: Ըստ նպատակի ընթերցողը տեքստն ընկալում է մեծ կամ փոքր հատվածներով, տեսողական պատկերների և ներքին խոսքի ընդլայնվածությամբ կամ սեղմությամբ:
3. Ընթերցանությունը ուսուցվում է որպես խոսքային գործունեություն: Այն անհրաժեշտ է դիտել որպես գործունեություն, որի ընթացքում սովորողները լուծում են հաղորդակցական տարբեր խնդիրներ:
4. Ուսումնական գործընթացում տեքստի ընթերցումը միշտ պետք է հանդես գա որպես հաղորդակցման կոնկրետ դրսևորում, որն ուղղված է ընթերցանական կարողությունները տվյալ աստիճանին համապատասխան մակարդակով զարգացնելուն:
5. Բովանդակությունը հասկանալու պրոցեսը ղեկավարվում է առաջադրանքի օգնությամբ, որը տրվում է սովորողներին տեքստն ընթերցելուց առաջ և կարդացածի բովանդակության հասկանալն ստուգելու ժամանակ: Այդ պատճառով շատ կարևոր է, որ և՛ առաջադրանքը, և՛ հասկանալ ստուգելու եղանակը համապատասխանեն միմյանց և ուսուցանվող ընթերցանության տեսակին:

Համառոտագրություններ

ԼԻԻՀՀ - Լեզուների իմացության/իրազեկության համաեվրոպական համակարգ

GER - Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աստվածատրյան Մ. (1985), Օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկա, Երևան, «Լույս»:
2. Լեզուների իմացության/իրազեկության համաեվրոպական համակարգ (2005), Ուսումնառություն, դասավանդում, գնահատում, Երևան, «Նորք գրատուն»:

3. *Витковская Ж. (1975), Методические требования к тестам для проверки уровня владения ознакомительным чтением на иностранном языке. Автореф. дисс. канд. пед. Наук, Москва.*
4. **Փոլոմկինա Ս. (2005),** Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе, Москва, “Высшая школа”.
5. **Փոլոմկինա Ս. (1982),** Методика обучения иностранным языкам в средней школе, Москва, “Высшая школа”.
6. **Buhlmann R., Fearn A. (2000),** Handbuch des Fremdsprachenunterrichts: Unter besonderer Berücksichtigung naturwissenschaftlich-technischer Fachsprachen. Narr Studienbücher.
7. **Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen (2020),** lehren, lernen, beurteilen. Begleitband. Council of Europe, Straßburg, Ernst Klett Sprachen.

REFERENCES

1. **Astvatsatryan M. (1985),** O'tar lezowneri dasavandman met'odika /Methodology of Foreign Languages Teaching/, Yerevan, “Luys”.
2. **Lezowneri imacowt'yan/irazekowt'yan hamaevropakan hamakarg /[Common European Framework of Reference for Languages: Learning/, Teaching, Assessment](#) (2005),** Yerevan, “Nork”.
3. **Vitkovskaya Dsh. (1975),** Metodicheskiye trebovaniya k testam dlya proverki urovnya vladeniya oznakomitel'nym chteniyem na inostrannom yazyke /Methodological Requirements for Tests to Check the Level of Proficiency in Introductory Reading in a Foreign Language/. Author's abstract. diss. Ph.D., Москва.
4. **Folomkona S. (2005),** Obucheniye chteniyu na inostrannom yazyke v neyazykovom vuze /Teaching Reading in a Foreign Language at a non-language University/, Moskow, “Higher School”.
5. **Folomkona S. (1982),** Metodika obucheniya inostrannym yazykam v sredney shkole /Methodology of Foreign Language Teaching at Secondary Schools/, Moskow, “Higher School”.

6. Buhlmann R., Fearn A. (2000), Handbook of Foreign Language Teaching: With special Consideration of scientific and technical specialised Languages. Narr Study Books.
7. [Common European Framework of Reference for Languages \(2020\), Learning, Teaching, Assessment](#). Council of Europe, Strassburg, Ernst Klett Sprachen.

Амалия Петросян

Формирование навыка чтения студентов неязыковых вузов

Заключение

Ключевые слова и фразы: лингво-коммуникативная компетентность, информация, восприятие, чтение, просмотровое чтение, ознакомительное чтение, изучающее чтение, поисковое чтение, техника чтения.

1. Чтение является познавательно-мыслительной деятельностью аналитического характера и определяется целью обучения.
2. Цель чтения регулирует его процесс. В зависимости от цели читатель воспринимает текст большими или малыми дозами с расширением или свертыванием зрительных образов и внутренней речи.
3. Чтение обучается как устно-речевая деятельность. Процесс восприятия информации рассматривается как деятельность, в ходе которой учащиеся решают различные коммуникативные задачи.
4. В учебном процессе чтение текста всегда должно выступать как конкретное проявление опосредованного общения, направленное на развитие способностей учащихся на уровне, соответствующем на конкретном этапе, соответствующем данному уровню.
5. Процесс понимания содержания текста обусловлен заданием, которое дается обучающимся перед чтением текста и при понимании содержания прочитанного. По этой причине очень важно, чтобы и задание, и метод проверки понимания соответствовали друг другу и типу преподаваемого предмета.

Amalya Petrosyan

Formation Students' Reading Skills at the Non Linguistic Faculty

Conclusion

Key words and expressions: *linguistic communicative competence, information, perception, reading, skimming reading, reading for gist, exploring reading, exploratory reading, reading techniques*

1. Reading is a cognitive thinking activity of an analytical nature and is determined by the purpose of teaching.
2. Purpose of reading regulates its process. Depending on the purpose, the reader perceives the text in large or small doses with expansion or collapse of visual images and inner speech.
3. Reading is taught as an oral-speech activity. The process of comprehending information is seen as an activity in which learners solve various communicative tasks.
4. In the learning process, reading a text should always act as a concrete manifestation of mediated communication aimed at developing students' abilities at a specific stage appropriate to a given level.
5. The process of content comprehension is determined by the task given to the students before reading the text and when they understand the content of the text. For this reason, it is very important that both the task and the method of checking comprehension are appropriate to each other and to the type of subject being taught.

Ամալյա Պետրոսյան – Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ Ռոմանագերմանական լեզուների և դրանց դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի դասախոս, մանկ.գիտ. թեկնածու: Գիտական հետաքրքրությունները՝ օտար լեզուների դասավանդման մեթոդիկա: Հեղինակ է շուրջ 15 հոդվածի: petrosyanamalya47@aspu.am

Амалия Петросян – Преподаватель кафедры романо-германских языков и методики преподавания иностранных языков АГПУ им. Х. Абовяна, кандидат педагогических наук. Сфера научных интересов: методика преподавания иностранных языков. Автор около 15 статей. petrosyanamalya47@aspu.am

Amalya Petrosyan - Lecturer of the Chair of Romance and Germanic Languages and Teaching their Methodology at the Kh. Abovyan ASPU. Scientific interests: Methodology of Foreign Languages Teaching. About 15 scientific articles. petrosyanamalya47@aspu.am